

Ettepanek Euroopa Liidu paindliku ja kiire kaitseinnovatsiooni programmi (AGILE) loomiseks

COM(2026) 135 final – Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on establishing the Programme for agile and rapid defence innovation (AGILE)

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 22.04.2026

KOKi esitamise tähtpäev 06.05.2026

VV esitamise tähtpäev 14.05.2026

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

25. märtsil 2026. aastal tuli Euroopa Komisjon välja uue kaitsetööstusprogrammi AGILE määruse eelnõuga. See järgneb nii Euroopa kaitsevalmiduse valge raamatu, kaitsevalmiduse teekaardi 2030 ja ELi kaitsetööstuse transformatsiooni teekaardi (kõik kolm avaldatud 2025. aastal) üleskutsetele kiirendama innovatsiooni ja lühendama kaitsetoodete turule toomise aega, et toetada Euroopa Liidu kaitsevalmiduse kasvu.

Uus programm keskendub kaitsevaldkonna uute ja murranguliste tehnoloogiate ning toodete arendamise lõppfaasidele (kõrge tehnoloogilise valmidusastmega tooted) ja nende turule toomisele. Eesmärk on vastata liikmesriikide kiireloomulistele vajadustele, rõhuga kulutõhusatel masslahendustel. Võrreldes olemasolevate programmidega eristub AGILE selle poolest, et võimaldab toetada ka üksikettevõtteid - algatuse sihtgrupp on startup-ettevõtted ja innovatiivsed VKEd (sh nn mittetraditsioonilised kaitsevaldkonna osalised). Võrdluseks olemasolevates kaitsealgaustes - Euroopa Kaitsefondis (EDF) ja Euroopa kaitsetööstuse programmis (EDIP) - on ainult konsortsiumid. Komisjoni

ettepaneku kohaselt täiendaks AGILE olemasolevaid kaitsealgatusi, sh EDFi, kuna keskendub erinevatele osadele ettevõtte kaitseinnovatsiooni teekonnal.

Progamm seab fookuse väga kiiretele arendustsüklitele, sh aeg taotlemisest toetuse laekumiseni on neli kuud. Toetada saab mitmeid tegevusi kuni 100% ulatuses abikõlblikest kuludest.

Programmi eelarve on 115 miljonit eurot käimasoleva MFFi perioodil, mis on täielikult olemasolevate kaitsefondide ümberpaigutuste tulem. Programmi nähakse piloodina, et testida innovaatilisi lahendusi ja võimalusel skaleerida järgmise MFFi all.

Ajakava on ambitsioonikas – eesistuja soovib üldise lähenemise saavutada 2026. aasta I poolaasta lõpuks; 2026. aasta lõpuks on plaanis regulatsioon vastu võtta ja 2027. aastal rakendada.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

1. Kiirendada uute innovaatiliste kaitsevaldkonna lahenduste arendust

Sh tsiviiltehnoloogiate ja kahesuguse kasutusega tehnoloogiate (dual use) parem integreerimine ja kohandamine kaitse-eesmärkidel liikmesriikide poolt defineeritud vajadustele, lähtudes väljakutsepõhisest lähenemisest

2. Toetada kaitsevaldkonnaks vajalike toodete ja tehnoloogiate kiiremat turule toomist

Sh testimine, demonstratsioonid ning nõudluse koondamine

3. Toetada kaitseinnovatsiooni rakendamist võimaldavaid tegevusi

Sh juriidilise üksuse või juhtimisstruktuuri loomine EL-is või assotsieerunud riikides, toodete kvalifitseerimine ja sertifitseerimine, juurdepääs taristule, oskuste arendamine, uuringute tellimine ning ökosüsteemi arendamine ja tugevdamine.

Mõju ja sihtrühm

Mõju valdkonnad

Majandus

Ettevõtlus

Sihtrühm: Kaitsetööstuse ettevõtted, sh VKEd

Mõju sihtrühmale: Muutub lihtsamaks ja kiiremaks ELi rahastuse taotlemine uute ja murranguliste tehnoloogiate ning toodete arendamise lõppfaasis.

Sihtrühm: Tehnoloogiaettevõtted, sh startupid

Mõju sihtrühmale: Toetab ka tsiviiltehnoloogiate integreerimist ja kohandamist kaitse-eesmärkidel (dual-use) liikmesriikide poolt defineeritud vajaduste ja väljakutsepõhisel lähenemisel

Riigikaitse ja välissuhted

Riigikaitse

Sihtrühm: Kaitsevägi

Mõju sihtrühmale: Euroopa kaitsetööstuse areng on kooskõlas ka Eesti strateegiliste huvidega, algatus aitab loodetavasti turule kiiremini tuua lahendusi, mis toetaks ka Eesti kaitselahendit

Suhted välisriikide ja organisatsioonidega

Sihtrühm: ELi mittekuuluvad NATO partnerid

Mõju sihtrühmale: ELi kaitsealgatused on ka ELi-väliste riikide, eriti NATO liitlaste kõrgendatud tähelepanu all. Algatuse eelnõu põhjal on kõlbulikkuse kriteeriumid hetkel lihtsamad kui Euroopa kaitsetööstusprogrammis (EDIP) ja laenuinstrument SAFE-is, mh puuduvad komponentide päritolu reeglid. Kolmandate riikide osalus on võimalik assotsiatsioonilepingu alusel, mille tingimused (sh osalustasu) tuleb eraldi läbi rääkida.

Kaasamine

Kõik asjassepuutuvad huvirühmad, sh Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit, vajadusel Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit jne